

bles judicis. També ha merescut elogis la segona de las citadas obras, deguda á la ploma del Sr. Trullol.

Pera acabar aquesta crónica donarém la següent noticia.

D' aquí poch dias tindrà lloch la recepció del Excm. Senyor D. Víctor Balaguer en la Academia Española; en lo número vinent, si á Deu plau, parlarém de tan solemne acte que constitueix un títol gloriós pera la nostra literatura atesa la significació qu' en ella té 'l novell académich.

LA PREMPA Y LA LITERATURA.

EN lo nombre 1.er d' aquesta *Revista* feya D. Conrat Roure atinadas consideracions sobre las vergonyosas complacencias de la nostra prempsa ab los industrials que la invitan á solemnisar ab un bon refresch la inauguració d' establiments y botigas, las quals apareixen al endemá, en las planas del periódich, pintadas com la octava de las maravellas, ab prou riallas y mofeta del lectors discrets que veuhen en semblants ditrambos la inflorescencia dels fums de la digestió y l' agraument de la panxa plena. La veritat es que passa ja de mida lo que succeheix en aquest punt. L' espectacle de vuyt ó deu gazetillers cayent com á llops famolenchs sobre 'ls rosegons que 'ls hi tiran los industrials espabilats, ni es decorós pera élls, ni parla gayre bé en favor de la serietat y fins de la dignitat d' aixó que 'ls periodistas anomenan modestament institució, y que, tals com van las cosas, mes que una institució se 'n podrá dir aviat una prostitució.

Justa es, donchs, la censura que á la prempsa dirigeix lo Senyor Roure, y bo es que hi haja qui públicament las canti claras als interessats á fi de veure si posántloshi 'l mirall als ulls s' adonan del trist paper que fan y se 'n corretgeixen.

Pero no es aquest l' únich cárrech á que es acreedora la nostre prempsa, y ja que 'l Sr. Roure dona l' exemple, no 'l deixém

sense imitadors. Lo Sr. Roure 's plany de que 'ls periódichs parlin massa, y de lo que no hauríen de parlar; just es queixarse de que sobre altrás materias parlin poch, ó millor dit, no parlin gens.

Qualsevol foraster, que no conegue la vida de Barcelona mes que per las referencias de sos diaris, s' haurá preguntat mes d' un cop ab estranyesa: ¿es que á Barcelona no 's publica cap llibre? Careix Barcelona en absolut de tota vida literaria? Tant metalisada está allí la vida, que 'ls plahers del esperit no trovin ni qui 'ls proporcioni, ni qui 'ls solliciti, ni qui 'ls estimuli?

Llegiu, en efecte, 'ls diaris de Barcelona, llegiulos ab assiduitat, si es que podéu sense cansarvos, en sos articles y en sas gazetillas; may, ó tant rara vegada que be 's pot dir may, hi trobaréu, ben ó mal escrit, mes ó menos notable, un sol article de crónica literaria, una sola gazetilla hont s' anuncihi y 's recomani ó 's censuri alguna obra literaria. Si d' alguna 's parla es que no dú 'l peu d' imprenta á Barcelona. Fins las mateixas fullas literarias que alguns publican careixen d' una secció á tals temas dedicada, y pera mes confirmar la idea á que 'ns referíam, se componen quasi sempre de traduccions, no massa ben fetas, del francés, de transcripcions d' articles publicats á Madrid, y, en la secció de poesías, de reproduccions d' obras pertanyents generalment á aquella literatura pobre de conceptes del antich Parnás castellá, notable solament per la galanura de la forma, y que pomposament se batejan ab un títol encomiástich mes que discutible pera 'l lector modern de bon gust. Afegíuhi á aixó 'l veure generalment redactadas per escriptors de fora d' aquí las mateixas publicacions que pretenen de literarias, ab lo qual semblan demostrar sos confeccionadors ó una carencia completa del esperit proteccionista y ridícula admiració per tot lo que dú marca de fora, ó 'l convenciment de que aquí hi ha falta de personal literari, convenciment que, com á format molts cops per negociants en llibrería, deixa molt que desitjar.

Y no obstant, y concretantnos á lo principal, que es la conspiració del silenci tramada per la premsa barcelonina contra tot lo que sia literatura local, los nostres lectors saben lo injusta, lo irritant que es, y be pot calificarla d' irritant y d' injusta qui, com l' autor d' aquest article, no té cap motiu de queixa directa ni s' ha posat á tret del silenci que lamenta. Los nostres lectors coneixen, no hi ha pas cap dubte, una y moltes obras publicadas d' alguns anys á aquesta part que merexían, si justicia literaria hi hagués, ser analisadas, anunciadas y recomanadas. Los títols venen á la ploma. Y no obstant, ¿hont se n' ha parlat? quin periódich n' ha dit res?

¿Es ignorancia? dessidia? desdeny? descuyt? De tot hi ha segons los cassos, pero 'l fet no es menos cert ni es menos dolorós, porque, sia la que 's vulga la causa d' ell, cap de las enumeradas honra als culpables.

Las obras literarias viuhén y creixen ab l' anunci, ab la discussió: mediant aquestos vehículs lo públich sap que existeixen, hi pren afició, las adquireix, las llegeix, las estudia, y 's va formant aquesta atmósfera de cultura y de civilisació que respiran las grans ciutats de debó, y que es ben superior á la de la política menuda, de la xismografía de safreig y de la eterna mitja cana que respira y 'ns fa respirar la premsa barcelonina. Y al fi y al cap, recordant l' article del Sr. Roure, es un xich mes bonich pera la premsa discutir aquells temas y anunciar aquellas obras que no pas fer saber al públich ab tots los ets y uts que s' ha obert un café ó una botiga de trastos, y que l' industrial A. ó B. ha renovat los aparadors per las firas de S. Tomás.

Se 'ns objectará tal vegada que la premsa, ressó de la opinió pública, no pot interessarse per lo que á aquesta no interessa, y que si ls suscriptors desitjessen literatura ja 's cuydaría 'l periodista de donárlasen.

Se fa ilusions qui 's pensi que la literatura té en los altres païssos hont la premsa se n' ocupa, un públich tant numerós que s' imposi al periodista. Fora d' aquí, igual que aquí, 'l sus-

criptor llegeix lo que li donan y s' aficiona á lo que llegeix, mercés al prestigi que exerceix la lletra de motllo y á la comunicació diaria que te ab son periódich.

Per altra part, la cultura literaria, com tot lo superior, va de dalt á baix y no de baix á dalt, neix en las capas altas á que preten pertanye 'l periodisme, y baixa, per la forsa de gravetat de la propaganda y del exemple, fins á las capas inferiors, y, ab franquesa, 'l mandat imperatiu, si en alguna cosa es vergonyós, es en aquestas materias, porque en aquestas materias lo periodisme no ha de reflexarla á la opinió pública—¡la reflexa en tant pocas cosas!—sino que ha de ferla.

Algú pretendrá que, poch amichs, molts periodistas, del moviment literari catalá, no volen contribuir ab la publicitat de sos diaris á difundirlo entre 'l públich y á crearli adeptes. Aquest es un de tants estirabots ab que 's preten excusar lo que no te excusa, pero no passa de ser un recurs que no poden admetre los qui coneixen una mica las redaccions dels nostres periódichs. Potser hi contribuheix en algunas personalitats, temerosas de que en l' Ateneu de Madrid quatre tarambanas los hi diguin cursis, si es que saben que existeixen; algunas personalitats que basta que 'ls diaris de Madrid digan: aixó es bó, pera ells empassarsho y trovarli per indigest que sia. Pero, en general, pot tenirse la seguretat de que ni es animositat ni inquina anti-catalana.

En prova d' aixó: ¿quinas obras castellanas—y aquí se 'n publican també—apareixen anunciadas y criticadas en nostres periódichs? ¿Quántas, y de mérit, no se n' han publicat que ningú las coneix? Si fos animadversió á lo catalá ¿qué mes natural que ajudar als que escriuhén en castellá?

Apart de que poch favor se farían los periodistas que calculadament omitissin parlar de literatura de casa porque es literatura catalana. Prescindint d' opinions respecte d' aquest punt, las personas de bon gust, sempre superiors á certas petitesas, los qui creuhén que en una ciutat com Barcelona es menester dar

vida al element literari. los qui volen que Barcelona sia alguna cosa mes que un centre industrial y mercantil, podrán deplorar la direcció empresa per la majoría dels literats d' aquí, podrán deplorar la fatalitat histórica que ha fet catalana á Catalunya, pero haurán de creure preferible tenir una literatura regional á no tenirne de cap mena, y fins haurán de creure millor tenirne una de catalana, original, propia, característica, á una de castellana imitada, convencional y artificiosament académica, única que fem y podém fer avuy per avuy, pensen lo que vulgan los qui no saben lo que es escriure ó 'ls qui 's fan la ilusió de que escriuhen com en Valera.

No, no es l' anti-catalanisme lo que determina 'l silenci que lamentém: es una causa mes grave encara; es que la premsa, aquí, no es un fi sino un medi, no es una carrera sino un ofici; es que está entregada á quatre politiquets que no s' alimentan sino de las deixas dels periódichs de Madrid ni tenen mes mira que 'ls bizantinismes del saló de conferencias, y no volen ó no saben fer del poderós instrument que entre mans tenen un instrument de cultura social; es que sota dels quatre politiquets que duhen la batuta no hi ha sino una altra tanda de xicots que encara s' afaytan pel muixi, que no saben de literatura mes que la retórica que han après en lo batxillerat, y que, aspirants á diputats de la majoría, no esmorsan, ni dinan, ni sopen mes que de grans problemas per entre 'ls quals embesteixen ab tanta audacia com pedanteria; es que, junt ab aquells y ab aquests, la premsa está entregada á una altra turba de gazetillets que no hi buscan sino un medi d' entrar de franch pels teatres; y es que, finalment, entre aquells y aquests y aqueixos suman un conjunt que ó no tenen mes nort que 'l medro personal, ó no saben lo que li importa á un poble la cultura literaria, ó careixen d' ella y per lo tant no poden dar lo que no tenen.

Trista es la pintura; dur lo judici; pero es veritat, com es veritat que, salvas contadas excepcions, lo periodisme está confiat aquí á gent que encare haurían d' anar á las aulas á aprendre de

lo que ab tant d'énfasis parlan. Per aixó's manté de las micas que cauhen dels periódichs de fora; per aixó desdenya l' article doctrinal que vol coneixements y meditació, per l' article personal que no necessita sino audacia; per aixó omple sas columnas de xistes esbravats que vician lo cor y las inteligencias, sacrifican- tho tot, cosas y personas, al desitj de fer un equívoch ó de dir una desvergonya; per aixó resol las cuestiones mes complicadas ab un cop de ploma y te per criteri 'l no tenirne; per aixó, rara vegada, si alguna, emiteix una idea nova, pren un punt de vista elevat, estimula l' entussiasme dormit, desperta 'ls sentiments, parla á la inteligencia ó á l' ánima.

¿Cóm; donchs, ha de parlar de literatura? ¿com ha de rendir tribut á las manifestacions estéticas, d' una manera séria, ab coneixement de causa, y ab criteri entussiasta? Lo pobre escriptor se desvetlla per vuydar en las planas d' un llibre sos sentiments y sos somnis de poeta, las creacions de sa fantasia, los fruyts de sas estudiosas vetillas; aspira al aplauso, á la gloria; té fe; té entussiasme; y quan ve 'l moment de la prova, quan llensa als vents de la publicitat la acariciada filla de son ingeni, la premsa, la premsa que hauría de ser la patrocinadora de tot lo bo, la premsa que hauría de tenir interés en aixecar lo nivell del gust del públich, la premsa que hauría d' estimularlo ó de corretgirlo, la premsa, per tota paga, calla, ni 'l discuteix ni 'l censura, y per no fer res, fins ni l' anuncia en un miserable apartat de la crónica del dia á tantas futilesas reservada. ¿Cóm ha de fer cas del pobre autor si es tant ridícul que ni convida á un miserable refresch?

J. SARDÁ.

LA ACADEMIA CATALANA.

CARTA Á UN AMICH.

COMPANYANT lo primer número de la REVISTA LITERARIA he rebut carta teva y en ella 'm donas bona cosa de noticias pera

FEBRER 1883.